

Висновки. Отже, спроби вдосконалити систему екологічного моніторингу шляхом часткових уточнень системи органів, які є суб'єктами моніторингу, уточнення їх повноважень та процедур взаємодії не дають позитивного результату. Адже не усувається головна причина слабкості системи моніторингу докільля – її побудова на основі непридатного для вирішення завдань моніторингової оцінки навколишнього середовища організаційного механізму. Цей механізм має бути модернізований, радикально оновлений на основі нової системи моніторингових спостережень, які здійснюватимуть спеціальні екологічні моніторингові центри на національному, регіональному та локальному рівнях.

Список використаних джерел:

1. Жигуц Ю.Ю. Інженерна екологія : [навчальний посібник для студентів технічних спеціальностей] / Ю.Ю. Жигуц, В.Ф. Лазар. – вид. 2-е, випр. і доп. – К. : Кондор-Видавництво, 2012. – 234 с.
2. Малишева Н.Р. Проблеми організації та функціонування системи екологічного моніторингу в Україні / Н.Р. Малишева, М.І. Єрофєєв // Правова держава. Щорічник наукових праць. Випуск п'ятий. – К. : Наукова думка, 1994. – 315 с.
3. Моніторинг та оцінювання екологічних ризиків техногенного походження. Аналітична доповідь. Національний інститут стратегічних досліджень. – К. : 2012. – С. 47. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [Ocin_monitor_a70a1.pdf](#).

ШКАРНЕГА О. С.,
аспірант кафедри адміністративного
та фінансового права
(Національний університет
«Одеська юридична академія»)

УДК 342.925:347.952:342.729 (477)

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ
ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА МИРНІ ЗІБРАННЯ**

У статті проведено детальний аналіз нормативно-правових актів вітчизняного законодавства та нормативно-правових актів міжнародного значення, які безпосередньо призначені для регулювання провадження в справах щодо реалізації права на мирні зібрання.

Ключові слова: право на мирні зібрання, правове регулювання, провадження, обмеження.

В статье проведен детальный анализ нормативно-правовых актов отечественного законодательства и нормативно-правовых актов международного значения, которые непосредственно предназначены для регулирования производства по делам по реализации права на мирные собрания.

Ключевые слова: право на мирные собрания, правовое регулирование, производство, ограничение.

This article provides a detailed analysis of legal acts of domestic legislation and normative acts of international importance that are explicitly designed in order to regulate proceedings in respect of the right to peaceful assembly.

Key words: right to peaceful assembly, regulation, procedure, limitation.

Вступ. Право на мирні зібрання відноситься до категорії особливо цінних основних прав людини, оскільки вона сприяє формуванню громадської думки, фундаменту будь-якої демократії й дає можливість тим, у кого немає прямого доступу до прийняття політичних рішень, бути почутим. Недостатній аналіз нормативної бази з питань регулювання права на мирні зібрання, а також посилання на недійсні нормативно-правові акти під час вирішення справ адміністративними судами особливо актуалізує цю проблему.

Існує чимало напрацювань, у яких розглядається ця проблема в комплексі з іншими політичними правами й свободами людини та громадянина. Питанню забезпечення політичних прав і свобод людини та громадянина в Україні (право на мирні зібрання якраз відносяться до цієї категорії) присвячені наукові праці багатьох українських учених сучасності. Серед них слід назвати В. Букач, О. Пушкіна, А. Олійника, М. Бояринцева, А. Васьковський, О. Власенко, Н. Денисову, Е. Мухамедова, В. Поліщук та ін., які служили фундаментальною базою для подальшого дослідження розглянутих питань.

Постановка завдання. Метою є аналіз нормативно-правових актів, які регулюють питання щодо реалізації права на мирні зібрання в національному та міжнародному вимірі.

Результати дослідження. З урахуванням існуючої класифікації методів правового регулювання за типами слід приділити увагу аналізу чинного законодавства, в основі якого лежить дозвільний порядок на проведення мирних зібрань, коли їх учасники мали в адміністративно-правовій сфері тільки ті права, які прямо формулювалися в конкретному нормативному акті.

У ст. 39 Конституції України зазначається: «Громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування. Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку – з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей», тобто Конституція України передбачає повідомлюваний характер реалізації цього права.

На основі конституційних положень ч. 3 ст. 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено: «Органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України» [2]. Згідно з пп. 3 п. «б» ч. 1 ст. 38 цього закону «вирішення відповідно до закону питань про проведення зборів, мітингів, маніфестацій і демонстрацій, спортивних, видовищних та інших масових заходів; здійснення контролю за забезпеченням при їх проведенні громадського порядку» віднесено до делегованих повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.

Отже, реалізація органами місцевого самоврядування повноважень щодо забезпечення проведення, зокрема, мирних заходів (зборів, мітингів, маніфестацій і демонстрацій) має здійснюватися виключно в межах повноважень, на підставі й у спосіб, визначених законом.

Міністерство юстиції України в Листі до Всеукраїнської молодіжної організації «Молодь проти корупції» від 26.11.2009 р. [8], констатує, що чинне законодавство з питань організації й проведення мирних заходів є недосконалим, а також підтверджує той факт, що на сьогодні дуже часто органи місцевого самоврядування ухвалюють акти щодо організації й проведення мирних заходів на місцях, посилаючись на положення Указу Президії Верховної Ради СРСР від 28.07.1988 р. «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР», який згідно з п. 1 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України є чинним у частині, що не суперечить

Конституції України. Зазначеним указом визначено, зокрема, осіб, уповноважених звертатися до виконавчих органів сільських, селищних, міських рад із повідомленням про проведення мирного заходу, вимоги до терміну подання та змісту такого повідомлення, порядок розгляду повідомлення, обов'язки організаторів заходу, вимоги щодо забезпечення виконавчими органами сільських, селищних, міських рад умов проведення мирного заходу, а саме:

1) про проведення зборів, мітингу, вуличного або демонстрації робиться заява у виконавчий комітет відповідної місцевої Ради народних депутатів. Із заявою про проведення зборів, мітингу, вуличного походу або демонстрації можуть звертатись особи, які досягли вісімнадцятирічного віку (уповноважені трудових колективів підприємств, установ та організацій, органів кооперативних та інших громадських організацій, органів громадської самодіяльності й окремих груп громадян);

2) заява про проведення зборів, мітингу, вуличного походу або демонстрації подається в письмовій формі не пізніше як за десять днів до намічуваної дати їх проведення. У заяві зазначаються мета, форма, місце проведення заходу або маршрути руху, час його початку й закінчення, передбачувана кількість учасників, прізвища, імена, по батькові уповноважених (організаторів), місце їх проживання й роботи (навчання), дата подачі заяви та інші положення [6].

Проте, вважаємо, посилення органів місцевого самоврядування на відповідний указ є нелегітимним. По-перше, Указ Президії Верховної Ради СРСР від 28 липня 1988 р. «Про порядок організації проведення зборів, мітингів, вуличних заходів і демонстрацій в СРСР» установлює дозвільний, а не повідомлюваний характер проведення мирного зібрання, що суперечить ст. 39 Конституції України. Тому відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР» від 12.09.1991 р. та Закону України «Про правонаступництво України» цей указ втратив чинність.

По-друге, Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про порядок організації й проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій у СРСР» не є нормативним актом, що має силу закону згідно з чинною на той час Конституцією УРСР. Відповідно до ст. 3 Закону України «Про правонаступництво України» до ухвалення нових законів в Україні діють закони й інші акти, ухвалені Верховною Радою УРСР або Президією Верховної Ради УРСР [1]. Водночас правонаступництво щодо актів президії Верховної Ради СРСР зазначений закон не передбачає. Тому акти президії Верховної Ради СРСР не є діючими на території України.

Вимоги щодо порядку організації й проведення мирних заходів, строків завчасного сповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування, документів, які мають бути долучені до заяви про проведення мирного заходу, тощо на сьогодні окремим нормативно-правовим актом не врегульовано.

Під час вирішення порушених питань щодо порядку організації й проведення мирних заходів необхідно враховувати правову позицію, яку Конституційний Суд України висловив у своєму рішенні від 19.04.2001 р. № 4-рп, у п. 2 мотивувальної частини якого, розглядаючи питання щодо офіційного тлумачення положення ч. 1 ст. 39 Конституції України про завчасне сповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування про проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій (масових мирних зібрань), зазначив, зокрема, що проводити збори, мітинги, походи й демонстрації громадяни можуть за умови обов'язкового завчасного сповіщення про це органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування [4]. Таке сповіщення має здійснюватись громадянами через організаторів масових зібрань.

Також слід зазначити, що окремі аспекти щодо організації та проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій врегульовано ст. ст. 182, 183 Кодексу адміністративного судочинства України, якими визначено особливості провадження в справах

за адміністративними позовами суб'єктів владних повноважень про обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання та про усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання.

Так, ч. 1, 5 ст. 182 Кодексу адміністративного судочинства України передбачено, що органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування негайно після отримання повідомлення про проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій тощо мають право звернутися до окружного адміністративного суду за своїм місцезнаходженням із позовною заявою про заборону таких заходів чи про інше обмеження права на мирні зібрання (щодо місця чи часу їх проведення тощо) [3].

Суд задовольняє вимоги позивача в інтересах національної безпеки та громадського порядку, якщо визнає, що проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій чи інших зібрань може створити реальну небезпеку заворушень чи злочинів, загрозу здоров'ю населення або правам і свободам інших людей. У постанові суду зазначається спосіб обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання. Згідно із ч. 1 ст. 183 Кодексу адміністративного судочинства України організатор (організатори) зборів, мітингів, походів, демонстрацій чи інших мирних зібрань мають право звернутися до адміністративного суду за місцем проведення цих заходів із позовною заявою про усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання з боку органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, повідомлених про проведення таких заходів.

У зв'язку з необхідністю законодавчого забезпечення реалізації права, встановленого ст. 39 Конституції України (збиратися мирно, без зброї й проводити збори, мітинги, демонстрації, пікетування, походи), Міністерством юстиції розроблено проект Закону України «Про порядок організації і проведення мирних заходів».

У середині травня профільним парламентським комітетом проект закону № 2450 було залишено на друге читання, і нині він не є чинним, що у свою чергу унеможливило прийняття до розгляду інших законопроектів (на сьогодні зареєстровано проект закону «Про свободу мирних зібрань» від 04.07.2013 р.). Відповідно до п. 4 ч. 2 ст. 94 регламенту Верховної Ради України наявність прийнятого в першому читанні законопроекту, щодо якого внесений законопроект є альтернативним, є підставою для повернення такого законопроекту без включення його до порядку денного та без розгляду на пленарному засіданні [8]. Отже, розгляд законопроекту № 2508а без попереднього вирішення юридичної долі законопроекту № 2450 від 06.05.2008 р., вважаємо, є неможливим. У цьому дослідженні буде проаналізовано тільки законопроект 2008 р., оскільки, імовірно, його буде прийнято найближчим часом.

У проекті закону «Про порядок організації і проведення мирних заходів» з'явилася норма, що дозволяє організувати мирні зібрання особам з 14 років. Введено спеціальні поняття «контрзібрання» та «одночасне мирне зібрання». Їх не тільки не заборонено, а навіть визначено обов'язок органів місцевої влади та міліції забезпечити проведення таких зібрань, охороняючи громадський порядок. Так, у таких випадках міліція «забезпечує розведення сторін на безпечну відстань одну від одної, при цьому, не обмежуючи сторони в праві одночасного проведення мирного зібрання на цій території» [9].

Одночасно з перевагами, проект закону містить декілька положень, що не узгоджуються з міжнародними стандартами або є дискусійними:

– *сфера дії закону*: із сфери дії закону (ст. 2 проекту) виключено декілька видів мирних зібрань (збори жителів, розважальні мирні заходи, весільні процесії, народні свята тощо), що не відповідає міжнародним стандартам. Особливе занепокоєння викликає виключення зі сфери дії цього закону релігійних обрядів і церемоній, що прямо суперечить ст. ст. 9 та 11 Європейської конвенції про захист прав людини. Слід нагадати, що відповідно до чинного законодавства зберігається дозвільний порядок проведення цих мирних зібрань, що також прямо суперечить ст. 39 Конституції України. Унаслідок цього правовий режим вказаних заходів не є зрозумілим, створюється прогалина в зако-

нодавстві. Справа в тому, що ні Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», ні виборчі закони не містять положень, які чітко й повно регламентують порядок проведення зборів жителів населеного пункту, зустрічей виборців із кандидатами на відповідні посади. Однак згадані зібрання можуть створювати для громадського порядку ті ж проблеми, на вирішення яких спрямовані положення запропонованого проекту закону. Законодавство має бути побудовано на принципі, коли всі ці мирні зібрання можуть додатково регулюватися, проте на основі базового закону про мирні зібрання;

– *організатори мирного зібрання*. Заборонено бути організатором мирного зібрання особам, які піддані адміністративному арешту, утримуються під вартою або перебувають у місцях позбавлення волі за вироком суду. Таке обмеження є необґрунтованим. Не існує жодної небезпеки в тому, що, наприклад, політик, затриманий за адміністративне правопорушення, організовує мирне зібрання. Більше того, це може стати інструментом тиску на опозиційні мирні зібрання, коли їхніх організаторів можуть затримувати на декілька діб, щоб зірвати мирне зібрання;

– *терміни повідомлення про мирне зібрання*. Проект закону містить положення щодо обов'язкового повідомлення про проведення мирного зібрання за 4 робочі дні до його проведення. При цьому оскільки мова йде про робочі дні, то на практиці це буде 5–6 днів. У редакції закону, прийнятій у першому читанні, строк повідомлення був взагалі відсутній. Винятком із цієї норми є спонтанні мирні зібрання, тобто «незаплановане мирне зібрання, що проводиться виключно за ініціативою громадян, спричинене подією, яка має важливе значення для суспільства та яку неможливо було завчасно передбачити, і організувати проведення мирного зібрання». Таке мирне зібрання можуть провести лише фізичні особи. Неможливо чітко зрозуміти, що саме мається на увазі під важливістю цієї події для суспільства й хто, коли й у який спосіб має доводити цю важливість.

Відповідно до міжнародних стандартів строк для повідомлення не повинен бути довгим, проте й не має бути коротким, щоб можна було підготувати відповідні заходи безпеки, розглянути справу в місцевому чи апеляційному суді. Загалом, установлений строк не є надто довгим, проте є й не зовсім обґрунтованим. Важко зрозуміти для чого під час проведення одноосібного чи малолюдного пікету подавати подібне повідомлення, ще й у такий великий строк. Такі нечисленні мирні збори взагалі могли би відбуватися без повідомлення, якщо вони не перешкоджають руху транспорту. Також доцільно було б запровадити диференційований строк подачі повідомлення залежно від орієнтовної кількості учасників мирного зібрання;

– *заборона мирних зібрань*. Проект закону не визначає чітко підстави для заборони мирних зібрань, повторюючи норми Конституції України. Очевидно, він мав би більш докладно визначити підстави для можливої заборони, а також те, що ні за яких умов не може бути підставою для заборони мирного зібрання. Так, проект закону мав би містити положення щодо наявності конкретних фактів, які свідчать про небезпеку мирного зібрання, а також установлювати такий критерій обмеження свободи мирних зібрань, «як необхідність у демократичному суспільстві», який достатньо детально визначений у рішеннях Європейського суду з прав людини. Це, зокрема, зобов'язувало би суд перевіряти «реальну необхідність» обмеження свободи мирних зібрань, що не може пояснюватися простою можливістю порушень громадського порядку. Окрім того, суд мав би перевіряти пропорційність обмеження відповідно до існуючої загрози.

Проект закону також не містить жодних положень щодо можливості припинення мирного зібрання не за рішенням суду. Загальне посилання на норми закону про міліцію, як зазначалося, є достатньо невизначеним регулюванням, що надає надто широкі повноваження для міліції. Проект закону не містить положень щодо пропорційності дій міліції відповідно до наявної небезпеки громадському порядку. Недосконалість такого регулювання підтверджується й чинною практикою діяльності міліції, що ґрунтується виключно на нормах закону про міліцію. З іншої сторони, проект закону взагалі не

встановлює обмежень щодо цілей проведення мирних зібрань. Так, відповідно до цього закону неможливо заборонити мирні зібрання, спрямовані на заклики до різних форм дискримінації чи пропагування фашизму. Це не відповідає міжнародним стандартам у сфері прав людини.

Проект закону є позитивним кроком, порівняно з його попередніми редакціями. Він залишається загалом ліберальним і в більшості положень відповідає міжнародним стандартам. Навіть у такому вигляді проект закону встановлює багато положень для захисту свободи мирних зібрань від необгрунтованого втручання з боку органів влади, що дуже важливо в сучасних умовах. Проте його реалізація значною мірою залежатиме від судової практики.

Прийняття такого закону є важливим кроком для уніфікації регулювання свободи мирних зібрань. На сьогодні багато органів місцевого самоврядування прийняли незаконні положення, що створює ситуацію, коли на практиці порядок проведення мирних зібрань є різним у кожному населеному пункті. Також значно відрізняється й судова практика. Це пояснює необхідність невідкладного прийняття такого закону. На сьогодні відсутність правового регламентування багатьох питань організації та проведення мирних зібрань призводить до частих зловживань із боку органів влади, що також зумовлює важливість цього законопроекту.

Основною проблемою проекту закону є його нечіткість, непередбачуваність та невизначеність. У ньому використано величезну кількість оціночних понять, що іноді навіть неможливо визначити: «учасник мирного зібрання», «публічне місце», «подія, що має важливе значення для суспільства», «вільне пересування пішоходів», «придатне для мирних зібрань місце», «територія прикордонних зон», «інші об'єкти, експлуатація яких потребує додержання спеціальних правил техніки безпеки», «вчиняти дії, що порушують їх нормальне функціонування», «громадський порядок» тощо. Усе це надає надто широкі повноваження для тлумачення органам влади, що в підсумку може зводитися до необгрунтованих обмежень свободи мирних зібрань.

Нечіткість правового регулювання, певні прогалини та відсутність правового регулювання певних етапів проведення мирних зібрань (наприклад, можливості припинення чи підстав для заборони мирного зібрання) не дозволяє повною мірою передбачити наслідки прийняття цього законопроекту, оскільки все залежатиме від практики його застосування. Це є достатньо небезпечним з огляду на логічне бажання всіх органів влади обмежити якнайбільшу кількість протестних мирних зібрань. Проте ще більшою небезпекою є ситуація, коли кожен орган влади по-різному розуміє питання проведення мирних зібрань. Невизначеність та нечіткість не дозволятиме їм відстоювати порушені права в судах, що загалом може вплинути на масове обмеження свободи мирних зібрань.

Одним з основних актів міжнародного значення в досліджуваній сфері є Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 р., у ст. 20 якої зазначається: «Кожна людина має право на свободу мирних зібрань та асоціацій. Ніхто не може бути примушений вступати до асоціацій» [10]. Отже, ми бачимо, що декларація надає кожній людині право на свободу мирних зібрань, тобто вже на цьому рівні досліджуване право визначається як природне, невід'ємне, що належить кожній людині.

Наступним міжнародним актом є Конвенція про захист прав людини й основоположних свобод Ради Європи від 04.11.1950 р., у ст. 11 вказано: «Кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Ця стаття не перешкоджає запровадженню законних обмежень на здійснення цих прав особами, що входять до складу збройних сил, поліції чи адміністративних органів держави» [11].

У Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод право на мирні зібрання вже розкрито значно ширше, і передбачається обмеження цього права: тільки в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту прав і свобод інших людей. Дублювання цього положення знаходимо й у ст. 39 Конституції України, і в п. 5 ст. 182 Кодексу адміністративного судочинства України.

Міжнародний пакт про громадянські й політичні права ООН від 16.12.1966 р. містить ст. 21, відповідно до якої «визнається право на мирні збори. Користування цим правом не підлягає ніяким обмеженням, крім тих, які накладаються відповідно до закону і які є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах державної чи суспільної безпеки, громадського порядку, охорони здоров'я й моральності населення або захисту прав та свобод інших осіб» [12]. Відповідне право на мирні зібрання розглядається як особисте, тобто належить кожній людині, що повторюють положення Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод, у контексті обмежень цього права. Проте в цьому міжнародному акті вже дещо змінено формулювання: у попередніх документах було «право на свободу мирних зібрань», а стало – «право на мирні збори», яке надається людині державою. Було «мирні зібрання», а стало «мирні збори», хоча, мабуть, це помилковий переклад, тому ми будемо використовувати в подальших коментарях «мирні зібрання», адже «збори» є формою мирних зібрань.

Наступним міжнародним документом, який містить у собі положення щодо реалізації прав на мирні зібрання, є Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р., відповідно до ст. 12 якої «кожна людина має право на свободу мирних зборів і на свободу асоціації з іншими на всіх рівнях, зокрема в політичному, профспілковому та суспільному житті, що має на увазі право кожної людини створювати спільно з іншими професійні спілки й вступати до них для захисту своїх інтересів. Політичні партії, які діють на рівні Європейського Союзу, сприяють вираженню політичної волі громадян Союзу» [13]. У Хартії спеціально обумовлено, що право на свободу мирних зібрань може реалізовуватись на «всіх рівнях», тобто й на рівні Європейського Союзу в цілому, частиною якого ми найближчим часом станемо. Відбувається повернення до «права на свободу мирних зборів», як було в попередніх міжнародних документах.

Хотілося б декілька слів сказати про Керівні принципи зі свободи мирних зібрань Організації з безпеки й співробітництва в Європі (далі – ОБСЄ) 2010 р., які не мають сили міжнародного акта. Керівні принципи були розроблені радою експертів БДПЛ (Бюро демократичних інститутів і прав людини) ОБСЄ та Європейською комісією за демократію через право Ради Європи (венетіанською комісією) у 2010 р. Вони містять положення, у яких розкривається поняття мирних зібрань, основні регулюючі принципи, обмеження в реалізації права на мирні зібрання, процедурні питання та застосування законодавства про мирні збори [14]. На ці Керівні принципи посилається Європейський суд з прав людини у своїй практиці, вони активно використовуються в роботі ООН.

Висновки. Враховуючи недосконалість сучасного стану правового регулювання порядку організації й проведення мирних заходів, яке має наслідком негативну практику правозастосування, оскільки правові норми не сформульовані з достатньою чіткістю й неоднозначно тлумачаться суб'єктами відповідних правовідносин (у тому числі органами місцевого самоврядування та адміністративними судами), лише законодавче врегулювання порядку організації й проведення мирних заходів зможе виправити негативну практику, що склалася.

Список використаних джерел:

1. Про правонаступництво України : Закон України від 12.09.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/про%20правонаступництво>.

2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.07.1997 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
3. Кодекс Адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 39 Конституції України про завчасне сповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування про проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій (справа щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання) від 19.04.2001 р. № 4-рп [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-01>.
5. Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій в СРСР : Указ Президії Верховної Ради СРСР від 28.07.1988 р. № 9306. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v9306400-88>.
6. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР : Постанова Верховної Ради України від 12.09.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1545-12>.
7. Молодь проти корупції : Лист Міністерства юстиції України до Всеукраїнської молодіжної організації від 26.11.2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v823-323-09>.
8. Регламент Верховної Ради України від 10.02.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>.
9. Про порядок організації і проведення мирних заходів : Проект Закону України від 06.05.2008 р. № 2450 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=47925&pf35401=277663.
10. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/995_015.
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод Ради Європи від 04.12.1950 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/995_004.
12. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права ООН від 16.12.1966 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/995_043.
13. Керівні принципи зі свободи мирних зібрань ОБСЄ 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.osce.org/tu/odihr/83237?download=true.
14. Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/994_524.

